

EN EL 521 ANIVERSARI
DEL DARRER COMTE

Aniversari de la mort de Jaume d'Urgell

Diumenge, 17 de juny de 1984

EN EL 551 ANIVERSARI DE LA MORT DEL DARRER COMTE D'URGELL

Va néixer al Palau Formós de Balaguer, on havien nascut també el seu pare i el seu avi, el qual fou germà del rei Pere III el Cerimoniós. El comte Jaume d'Urgell jugava i es passejava de jove per la Plaça del Mercadal. L'any 1407 es casà amb la infanta Isabel, que era germana dels reis Joan I i Martí l'Humà i sembla, per un moment, que el destí el reservava per pujar al tron a la mort d'aquest darrer rei, que morí sense deixar descendència.

Durant tres generacions la poderosa Casa d'Urgell estigué directament emparentada amb la Corona Catalana. L'avi Jaume, germà del rei balaguerí Pere III, fou nomenat procurador general del regne, que s'acostumava fer-ne a l'hereu. El comte Pere, pare de Jaume el Dissortat, fou nomenat Capità general de Catalunya, i hagué de fer la guerra, ara contra el rei de Castella, ara contra el comte de Foix.

I en quedar el tron vacant el 31 de juliol de 1410, a la mort del rei Martí, el jove comte d'Urgell semblà ocupar el primer lloc com a possible rei de Catalunya i Aragó, perquè n'era el seu nebot i cunyat, successor adequat, tant per les seves condicions personals com pels seus indubtables dots a la Corona i descendent directe per línia masculina —diu Ferran Soldevila.

Però malgrat comptar amb la simpatia del poble en tots els regnes, bé que no d'algunes famílies elevades ni tampoc l'oligarquia barcelonina, aquests darrers aconseguiren aturar-lo de primer i, després, imposaren al seu lloc un rei foraster.

Costà dos anys decidir-se, en vingué una guerra i la ciutat de Balaguer hagué de sofrir un setge rigorós i tràgic, que durà del 5 d'agost al 31 d'octubre de 1413, i el comte d'Urgell, amb la desfeta, perdé tots els bens i els títols, ell i tota la seva família, el Palau Formós fou lliurat a sac als soldats, i el comte jutjat i condemnat a presó perpètua, fins que fou trobat un dia sense vida, l'1 de juny de 1433, de mort violenta, en una masmorra del castell de Xàtiva.

Aquesta relació succincta sobre el darrer comte Jaume d'Urgell resta encara present en l'ànim de tots els balaguerins, i no s'esborra de la memòria a través dels anys. La ciutat de Balaguer, que era aleshores la segona població de Catalunya, va sofrir una devallada ràpida. La Casa d'Urgell, la més rica i poderosa de tots els nostres regnes, quedà de sobte destruïda fins a desaparèixer per complet, com si la força d'un cataclisme se l'hagués emportada per sempre.

Però el seu record, com una feble llum llunyana, perdura al cor dels fills d'aquesta terra, els quals contempen al cim de la muntanya les restes del Palau Formós igual que si guardessin el seu cor adolorit, com un clam col·lectiu i silenciós al cel per indicar que la figura del darrer Comte d'Urgell és com un símbol que no pot morir.

J.B. Xurriuguera